

Hva skjer med pengene i Lier?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Liers økonomi fant, og hvilke valg kommunen står overfor.

Halvert

sparekontoen er mer enn halvert på fire år: fra 15,4 % til 7,3 % av årsinntekten (2025)

57 mill.

så mye mer enn planlagt brukte kommunen i det tunge 2024-året — pengene ble tatt fra sparekontoen

2 av 3

om 14 år finnes det bare 9 personer i arbeidsfør alder per innbygger over 80 år — i dag er det 14

Tenk på kommunen som en husholdning: Lier «tjener» ca. 3,1 milliarder i året (skatt og overføringer fra staten). Det meste går til faste «regninger»: skole, barnehage, eldreomsorg, helse. Det som blir til overs, kan settes på sparekonto eller brukes til å betale nye bygg kontant. Blir det lite eller ingenting til overs — slik som de siste årene — må sparekontoen tæres på. Og nye bygg må da lånefinansieres nesten fullt ut. Det er akkurat det som skjer i Lier nå.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne rapporter, tilsyn og revisjoner) — over 3 300 kontrollerte datapunkter. Den tekniske rapporten (rapport-lier.pdf) viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 15. juni 2026).

Lier bruker mindre enn forventet på nesten alt — med ett unntak: skolen

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Liers faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Skole	21 mill. mer	Liers eneste «dyre unntak» i 2025 — les s. 4
Eldreomsorg og hjemmetjenester	4 mill. mindre	Kommet ned på behovsnivå (litt under) — men fortsatt dyrt drevet, les neste side
Barnevern	23 mill. mindre	Drives billig
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	22 mill. mindre	Drives billig
Barnehage	19 mill. mindre	Under forventet — men dyr kommunal drift (se s. 4)
Sosialhjelp m.m.	33 mill. mindre	Drives billig
Administrasjon («byråkratiet»)	57 mill. mindre	Lier har et av de billigste rådhusene i landet

Den vanligste myten først: Det er *ikke* «byråkratiet» som er problemet i Lier. Administrasjonen koster 57 millioner *mindre* enn forventet — det er blant det laveste i landet. Kultur og idrett ligger også under landsnivå. Hvis noen sier «bare kutt i papirflytterne», viser tallene at det allerede er gjort.

Regnestykket viser altså at Lier i 2025 er en **billig kommune med ett dyrt unntak: skolen**. I 2024 var eldreomsorgen et nummer to-unntak, men med de endelige 2025-tallene har den kommet ned på behovsnivå (faktisk litt under) — så nå skiller skolen seg ut alene, med rundt 21 mill. mer enn forventet. Problemet er ikke at hverdagsdriften er for dyr. Problemet er at flere tunge år med skattesvikt og merforbruk har spist opp overskuddet — så **utfordringen er lån og sparekonto, ikke forbruket i hverdagen**.

Eldreomsorgen: ikke lenger «over behovet» — men fortsatt dyr hjelp per person

Eldreomsorg og hjemmetjenester er kommunens største utgift. Her er det viktig å skille mellom to ting: **om Lier bruker mer enn behovet tilsier, og hvor dyr hjelpen er per person.**

Det nye i 2025: Målt mot behovet ligger Lier nå *litt under* det nivået kommunen «burde» bruke på eldreomsorg — i 2024 lå den over. Det betyr ikke at Lier plutselig har blitt billig å drive. Forklaringen er enkel: Lier bruker fortsatt mye på hver enkelt, men resten av landet har økt utgiftene mer de siste årene, så Lier ligger ikke lenger over det nivået behovet tilsier. Strukturen under er den samme — og den er fortsatt dyr.

Selve driften forteller nemlig en uendret historie:

- **Færre får hjelp i Lier enn i nabokommunene.** Målt per innbygger har Lier færre på sykehjem og færre med hjemmetjenester enn både Drammen, Fredrikstad og landet ellers.
- **Men hver som får hjelp, koster mye mer.** En sykehjemsplass i Lier koster ca. 2,46 millioner i året — 35 % mer enn i Drammen. Hjemmetjenester per person koster også betydelig mer enn hos naboene. Gapet mot Drammen i samlet eldreomsorg per innbygger er faktisk litt større i 2025 enn året før.

Hvorfor er det sånn? Tre forklaringer:

1. **Lier har valgt en spesiell modell:** I stedet for mange sykehjemsplasser har kommunen bygget bemannede omsorgsboliger der personalet er til stede hele døgnet. De som bor der er ofte svært pleietrengende. Mye av dette betaler faktisk **staten** — Lier får godt over dobbelt så mye statlig refusjon for «ressurskrevende brukere» som Drammen, målt per innbygger. Så en god del av den «dyre» omsorgen er ikke Liers regning — og denne refusjonen er en viktig grunn til at Lier nå havner under behovsnivået når man regner netto.
2. **Sykefravær og vikarer:** Fraværet i helse og omsorg er 11,3 %. Kommunen brukte 91,7 mill. på vikarlønn og 21,4 mill. på overtid i 2024 — det var budsjettert med 3,7 mill. i overtid. Hver sykmelding som dekkes med dyr byråvikar, øker prisen per bruker.
3. **Tre små sykehjem:** Små enheter er dyrere å drive per plass enn store.

Hva man IKKE bør gjøre: Å kutte i tilbudet til de aller sykeste høres ut som sparing, men er det ikke — da forsvinner statens refusjon krone for krone, og loven krever uansett forsvarlig omsorg. Og siden eldreomsorgen ikke lenger ligger over behovet, handler dette ikke om å «ta igjen» et merforbruk. Det realistiske er å jobbe med **årsakene til høy pris per bruker:** få ned sykefraværet,

bruke færre byråvikarer og drive de tre sykehjemmene mer samordnet. Det kan spare rundt 8–15 mill. i året — men tar to–tre år.

Og dette haster. I dag bor det ca. 1 340 personer over 80 år i Lier. I 2040 vil det være ca. 2 200 — nesten 65 % flere. Hvis hver av dem koster like mye som i dag, vokser regningen med flere hundre millioner i året. Jo dyrere hver bruker er når bølgen kommer, desto verre blir den.

Skolen: dyrest i nabolaget — men også best

Med de endelige 2025-tallene er skolen **Liers eneste område som koster klart mer enn forventet** (rundt 21 mill. over behovet). Eldreomsorgen, som tidligere var det andre «dyre unntaket», har kommet ned på behovsnivå — derfor står skolen nå fram alene. Lier bruker ca. 158 000 kr per barn i skolealder — 17 % mer enn Drammen og Fredrikstad. Noe av dette er naturlig (Lier har relativt mange barn), men ikke alt. To ting driver prisen:

- **Spesialundervisning** har vokst med 17 mill. siden 2019, og Lier har ca. 35 flere årsverk på dette enn sammenlignbare kommuner. Hvert barn har lovfestet rett til den hjelpen det er fattet vedtak om — men *hvordan* hjelpen organiseres, bestemmer kommunen.
- **Små skoler:** Oddevall har 53 elever, Egge 81. Da Nordal skole (ca. 30 elever) ble lagt ned i 2025, kostet den ca. 193 000 kr per elev — rundt 25 % over snittet. Små skoler er gode for bygda, men dyre per elev. Det er et helt legitimt politisk valg å beholde dem — men da bør man vite hva det koster.

Samtidig: Liers elever går ut med de beste karakterene i området (43,6 grunnskolepoeng mot landets 42,2). Pengene gir altså noe igjen. Spørsmålet er ikke «er skolen for dyr?», men «får vi like gode resultater med en litt rimeligere organisering?»

Barnehage: et skjult regnestykke

Lier bruker totalt sett *mindre* enn forventet på barnehage. Men de kommunale barnehagene koster 28 % mer per barn enn landssnittet — og her er det en regel mange ikke kjenner:

tilskuddet til de private barnehagene beregnes ut fra hva de kommunale koster.

Nesten 8 av 10 barnehagekroner i Lier går til private. Når kommunens egne barnehager blir dyrere, øker automatisk regningen til alle de private to år senere — i 2024 kostet den effekten alene 9 mill. Hver krone spart i kommunal barnehagedrift sparer derfor nesten det dobbelte over tid.

Sparekontoen krymper, lånene vokser

7,3 %

sparekontoen («disposisjonsfondet») i 2025 — i 2021 var den 15,4 %. Faresignalgrensen er rundt 4 %

98,8 %

så stor andel av de planlagte byggeprosjektene skal lånefinansieres — bare 30 av 2458 mill. betales kontant

17 mill.

så mye dyrere blir hvert år hvis renten stiger med ett prosentpoeng

Fortsetter sparekontoen å krympe i samme tempo som de siste årene, krysser den faresignalgrensen allerede i 2026–27. Kommunens egen plan sier det skal gå bra — men planen forutsetter at ingenting går galt, og i 2024 gikk det 57 mill. galt. Tømmes kontoen helt og kommunen går med underskudd to år på rad, havner den på statens «ROBEK-liste» og mister i praksis råderetten over egen økonomi.

De tre valgene

VALG	VERDI PER ÅR	HVA DET KREVER
1 • Drive smartere — lavere sykefravær, færre byråvikarer, samordnet sykehjemdrift, ny modell for spesialundervisning, billigere kommunal barnehagedrift	25–50 mill.	Hardt, jevnt arbeid i 2–4 år. Ikke dramatisk, men krever at vedtak faktisk gjennomføres
2 • Endre struktur — færre og større skoler (Oddevall/Egge-spørsmålet)	4–8 mill.	Politisk smertefullt. Nordal viste at det går — og at det tar år
3 • Eiendomsskatt — som de fleste norske kommuner, bl.a. Fredrikstad (der betaler en gjennomsnittsbolig ca. 5 400 kr/år)	75–100 mill.	Politisk omstridt. Men det er det eneste tallet som er stort nok til å matche eldrebølgen alene

Det ærlige regnestykket: Kommunen har allerede vedtatt sparetiltak for ca. 87 mill. — de må gjennomføres uansett. Valg 1 og 2 gir maksimalt ~50 mill. på toppen. Eldrebølgen alene krever 100–250 mill. mer per år allerede i 2030. Da finnes det bare tre ærlige svar: høyere inntekter (valg 3), lavere standard — eller en kombinasjon. «Vi finner det nok et sted» er ikke et svar tallene støtter.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat (NDR)

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2025 var Liers så vidt på plussiden (**pluss** 0,2 %) — etter **minus** 1,4 % i det tunge 2024-året. Begge deler er godt under anbefalt nivå på pluss 1,75 %, så det blir lite til sparing.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — frie penger som kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Lier: 7,3 % (ca. 227 mill.). Under ca. 4 % begynner det å bli alvor.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Liers gjeld tilsvarer ca. 92 % av en hel årsinntekt — og skal vokse med 31 % til 2029 etter planen.

ROBEK

Statens liste over kommuner i økonomisk uføre. Kommer du dit, må Statsforvalteren godkjenne budsjettet og låneopptak. Lier er ikke der — men trenden peker dit hvis ingenting endres.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Lier rettferdig med helt ulike kommuner.

Ressurskrevende brukere

Personer som trenger svært mye hjelp (ofte hele døgnet). Staten dekker mesteparten av kostnaden over et visst beløp — derfor er «dyre» tjenester ikke alltid kommunens regning.

KOSTRA

Databasen der alle norske kommuner rapporterer økonomien sin likt, slik at de kan sammenlignes. Det er den denne analysen bygger på.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 15. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning. Alle hovedkonklusjoner bygger på endelige tall.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens «Grønt hefte», Liers egne årsrapporter og budsjetter, statlige tilsyn, kommunerevisjonens rapporter og offentlige innkjøpsregistre. Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil. Den fullstendige rapporten med alle kilder: [rapport-lier.pdf](#).

Folkeversjon, oppdatert 15. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mer enn forventet», betyr det ikke sløsing — det kan være et bevisst kvalitetsvalg. Poenget er at valget bør tas med åpne øyne, og at noen må si hva som skal betale for det.